

КИЇВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ХАРКІВСЬКИЙ
ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КНТЕУ

СТРАХОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ Insurance Management

Ступінь вищої освіти	Магістр
Навчальний рік	2020/2021
З якого курсу викладається	1
В якому семестрі (-ах) викладається	1-2
Обсяг дисципліни (годин / ECTS)	180/6
Тижневе навантаження	4 години
Мова викладання	Українська
Статус дисципліни	Вибіркова

Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Щербань Олена Дмитрівна
Науковий ступінь, вчене звання	Кандидат економічних наук, доцент
Кафедра	Міжнародних економічних відносин та фінансів
Посада	Доцент
Профіль викладача	Google Scholar / ORCID / ResearchGate
Контактна інформація	o.shcherban@knute.edu.ua

Анотація

Дисципліна «Страховий менеджмент» – вибіркова навчальна дисципліна спеціалізації, передбачена планом підготовки дипломованих фахівців усіх спеціальностей. Курс передбачає ознайомлення з теорією та методологією управління страховими організаціями для використання цих знань. В процесі безпосередньої роботи в страховому бізнесі або здійснення зі страховиками господарських контрольних та інших стосунків, притаманних відповідним суб'єктам фінансової системи.

Мета дисципліни

Формування у студента знань з опрацювання і реалізації управлінських рішень із комплексу питань, що забезпечують раціональне формування і використання потенціалу страхових компаній при гармонізації фінансових інтересів споживачів страхових послуг, власників і персоналу страхових компаній, посередників та держави.

У результаті вивчення дисципліни студент буде

знати:

- сутність та роль страхового менеджменту в умовах розбудови ринкової економіки;
- поняття та склад ресурсного потенціалу страхових компаній;

- основні типи організаційних структур на українському ринку;
- органи управління страховою організацією;
- особливості планування у страховій компанії;
- організацію управління резервними фондами страховика;
- сутність та особливості інформаційного забезпечення страхового менеджменту;
- процес управління маркетинговою діяльністю страховиків;
- сутність бізнес-процесів, що відбуваються у страхових компаніях;

вміти:

- ідентифікувати та аналізувати страхові відносини, приймати управлінські рішення;
- користуватися основними підходами до управління відбором ризиків на страхування;
- застосовувати механізм врегулювання страхових претензій;
- використовувати підходи щодо управління грошовими потоками у страхових компаніях;
- контролювати фінансову надійність страхової компанії;
- ефективно розміщувати страхові резерви та тимчасово вільні власні кошти страховика;
- аналізувати фінансову діяльність страховика та і опрацьовувати заходи, що спрямовані на її покращення;
- здійснювати перевірки правильності проведення страховиками фінансових операцій.

Передумови вивчення дисципліни

Знання основ фінансів та страхування.

Програма дисципліни

Тема 1. Загальна характеристика страхового менеджменту

Визначення страхового менеджменту. Особливості організації страхування як виду підприємницької діяльності. Вплив глобалізації на комерційне страхування. Визначення страхового ринку, основні учасники страхового ринку. Основні проблеми щодо функціонування інфраструктури страхового ринку України. Напрямки удосконалення існуючої системи страхового менеджменту з боку держави і з боку страховиків.

Тема 2. Страховий ринок та страхові ризики

Зміст понять невизначеності, математичної ймовірності, статистичної ймовірності, експертної оцінки ризику. Підходи до класифікації ризиків за їх величиною. Сутність поняття антропогенних ризиків. Сутність поняття природних ризиків. Відмінності між чистими та спекулятивними ризиками. Визначення актуарних розрахунків та мета їх здійснення. Завдання проведення актуарних розрахунків. Види страхових угод. Умови визнання страхової угоди недійсною. Етапи виплати страхового відшкодування.

Тема 3. Організація, планування та контроль страхової діяльності

Необхідність формування стратегії страхової компанії. Визначення стратегії в управлінні страховою компанією. Стратегічний фактор конкурентної переваги страхової компанії. Складові системи стратегічного управління страховою компанією. Місія страхової компанії. Бачення розвитку страхової компанії. Стратегічні цілі страхової компанії. Фінансові показники результатів досягнення стратегічних цілей. Зміст збалансованої системи показників та її роль в стратегічному управлінні страховою компанією.

Тема 4. Маркетинг в системі управління страховою діяльністю

Зміст маркетингу в страховій компанії. Мета та особливості організації маркетингу страховика. Стратегічний, оперативний та організаційний маркетинг. Структура маркетингової політики страховика. Поняття страхового поля. Етапи проведення маркетингового дослідження. Види страхової реклами. Відмінності в реалізації нових страхових послуг у порівнянні із традиційними для компанії страховими послугами. Форми здійснення співпраці між банками і страховими компаніями.

Тема 5. Управління персоналом страхової компанії

Поняття і принципи побудови управління страховою організацією. Ієрархічний тип структур управління. Функціональний і структурний підходи в організації управління страховиком. Характеристика організаційних відносин. Лінійна структура. Функціональна структура. Лінійно-функціональна структура управління як найбільш розповсюджена в страхуванні. Лінійно-штабна структура. Дивізійна структура управління. Вибір ефективної структури управління: аналітичний, проектний, організаційний. Методи управління трудовим потенціалом. Кадрове забезпечення страхових організацій. Підбір працівників. Оцінка наслідків роботи окремих підрозділів та працівників страхової організації. Сутнісна характеристика мотивації персоналу як функції страхового менеджменту. Стимулювання інновацій. Виконавчі органи управління страховою компанією. Правління та його функції. Матриця повноважень із прийняття рішень. Ліга страхових організацій України та інші об'єднання страховиків, їх роль в управлінні страховою справою.

Тема 6. Врегулювання страхових претензій

Сутність страхової претензії. Мета діяльності служби врегулювання страхових претензій та склад її працівників. Завдання служби врегулювання страхових претензій. Результати роботи служби врегулювання страхових претензій. Мета, завдання та порядок страхового розслідування. Вимоги цедента до цесіонарія при врегулюванні страхових претензій. Етапи врегулювання страхових претензій. Основні проблеми врегулювання страхових претензій між перестраховальником і перестраховиком та шляхи їх вирішення. Сутність асистанс-послуги. Бізнес-процес врегулювання збитків за участю асистанс-компанії.

Тема 7. Управління фінансовими результатами страхових компаній

Склад доходів страховика. Спосіб формування доходів від страхової діяльності. Первинна складова доходу страховика. Стратегії управління доходом страхової компанії. Витрат страховика за основними групами. Оптимальне співвідношення між витратами страховика. Особливості формування страхових тарифів в обов'язкових видах страхування. Порядок формування прибутку страховика. Сутність заробленої премії та спосіб її розрахунку. Етапи інвестиційного процесу страхової компанії. Відмінності в інвестиційних портфелях страхових компаній. Особливості оподаткування страхових компаній.

Тема 8. Управління платоспроможністю страхових компаній

Визначення платоспроможності страхової компанії. Відмінності між поняттям ліквідності та поняттям платоспроможності страховика. Дії страхової компанії у разі виникнення загрози її ліквідності. Вимоги до забезпечення платоспроможності страхових компаній в Україні. Поняття вільних резервів страховика. Поняття нетто-активів страховика і способи їх розрахунку. Вимоги до зареєстрованого капіталу страховиків. Нормативний запас платоспроможності в Україні та в ЄС. Алгоритм проведення оцінки платоспроможності страховиків. Методика оцінки платоспроможності страховика з використанням показника реальної вартості активів.

Тема 9. Управління фінансовою надійністю страхової компанії

Визначення фінансової надійності (стійкості) страхової компанії. Відмінності між поняттями фінансової стійкості та платоспроможності страхової компанії. Фактори забезпечення фінансової надійності (стійкості) страхової компанії. Мета державного нагляду за фінансовою стійкістю. Визначення страхового портфелю. Фактори впливу на формування страхових резервів. Поняття технічних резервів. Резерв незароблених премій та методи його розрахунку в Україні. Додаткові технічні резерви. Резерви страхування життя та їх економічний зміст. Фактори впливу на розмір математичних резервів страховика.

Тема 10. Управління формуванням і розміщенням страхових резервів

Доходи від страхової діяльності: зароблені страхові премії, комісійна винагорода за передачу ризиків у перестрахування, частки страхових виплат і відшкодувань, що надходять від перестраховиків, повернені суми з резерву збитків та централізованих страхових резервних фондів. Порядок визначення заробленої страхової премії. Менеджмент витрат страховика. Витрати страховика на здійснення страхової діяльності. Проблеми оптимізації витрат на ведення справи. Грошові надходження й витрати, зумовлені інвестиційною й фінансовою діяльністю страховика. Управління процесом розподілу прибутку. Особливості оподаткування прибутку страховиків. Чистий прибуток, порядок його використання. Розподіл чистого прибутку. Вільні резерви страховика. Виплата дивідендів. Реінвестування.

Тема 11. Антикризове управління в страхових компаніях

Особливості виникнення фінансових криз у страхових компаніях. Специфічні чинники виникнення фінансових криз у страхових компаніях. Ендогенні та екзогенні фактори фінансових криз у страхових компаніях. Три види фінансових криз та три фази розвитку фінансової кризи. Поняття примусової санації страховика. Форми реорганізації страховика. Комплекс дій у випадку прийняття рішення про банкрутство страховика. Заходи запобігання виникненню фінансової кризи у страхових компаніях.

Тема 12. Інформаційна система страхового менеджменту

Комунікації в сучасній страховій організації: сутність, елементи й етапи комунікаційного процесу. Вимоги до організації інформації. Програмний комплекс страхової компанії: завдання, цілі, механізм функціонування, роль у формуванні ефективних бізнес-процесів та прийнятті управлінських рішень. Системи управління відносинами із клієнтами на базі CRM-технологій. Інформаційний супровід договорів у сфері страхування. Персоніфікований (індивідуальний) облік договорів страхування життя. Формування баз даних та управління їх використанням. Електронна база даних з автотранспортного страхування. Система електронного обміну даними. Комерційна таємниця та способи її забезпечення в страхових організаціях

Особливості та політики дисципліни

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття дисципліни. Студенти мають завчасно інформувати викладача про неможливість відвідати заняття.

Проведення семінарських занять передбачено виключно в інтерактивній формі (проведення дискусійних клубів, робота в робочих групах, участь в симуляції або імітаційних іграх) тому передбачається активна участь всіх здобувачів в опануванні зазначеної навчальної дисципліни.

Під час практичних занять використовуються ситуації та реальна фінансова звітність страхових компаній. Усі практичні завдання максимально наближені до реальної діяльності страхового бізнесу, й формування висновків з розрахунків, проведених в рамках виконання поставлених на практичних заняттях завдань, має враховувати сучасний стан економіки країни та регіону.

Виконання передбачених завдань формує у здобувача вищої освіти не тільки знання фінансового інструментарію та методики його використання, але й закладає основи критичного мислення й багатоваріантності вирішення професійних задач з урахуванням необхідності максимального задоволення інтересів зацікавлених в результатах такого управління осіб.

Форми та методи оцінювання

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-баловою шкалою та шкалою ЕКТС відповідно до діючого [Положення про оцінювання результатів навчання студентів](#).

Поточний контроль (60 балів): 1) активна участь в ділових іграх; 2) виконання розрахункових завдань; 3) поточне тестування на Порталі освітніх ресурсів та інформаційної підтримки освітнього процесу Інституту (<https://edu.htei.kh.ua>).

Підсумковий семестровий контроль (40 балів): письмовий екзамен. Структура екзаменаційного білету: завдання на оцінювання теоретичних знань (комп'ютерне тестування); завдання на оцінювання практичних навичок (текст: ситуаційне завдання, творче завдання, розрахунково-аналітичне завдання); завдання на оцінювання професійних вмінь (текст: ситуаційне завдання, творче завдання, розрахунково-аналітичне завдання).

Умовою допуску до підсумкового семестрового контролю є виконання програми навчальної дисципліни і отримання оцінки за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 36 балів. Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60.

Рекомендовані джерела інформації

1. Плиса В. Й. Страховий менеджмент: навчальний посібник. Львів: ЛНУ ім І. Франка, 2014. – 378 с.
2. Осадець С. С. Страховий менеджмент: підручник. Київ: КНЕУ, 2011. – 333 с.
3. Баранов А. Л. Фінанси страхових організацій. Практикум: навчальний посібник. Київ: КНЕУ, 2012. – 215 с.
4. Шіріян Л. В. Страховий менеджмент [Електронний ресурс]: конспект лекцій для студентів спеціальності 7.03070801, 8.03050801 «Фінанси і кредит» денної та заочної форм навчання. Київ: НУХТ, 2014. – 143 с.
5. Куцик П. О. Страховий менеджмент: навчальний посібник [Для студентів ВНЗ]. Львів. 2015. – 234 с.